

OBRAZLOŽENJE
MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA
U 2021. GODINI

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 2021. GODINI

Tijekom 2021. godine zabilježen je snažan oporavak ekonomske aktivnosti te je realni rast bruto domaćeg proizvoda (dalje u tekstu: BDP) iznosio 10,2%¹, što predstavlja znatno poboljšanje u odnosu na 2020. godinu obilježenu početkom pandemije koronavirusa. U trgovini na malo, nakon pada prometa u 2020., tijekom 2021. su zabilježena pozitivna kretanja. Zabilježen je i snažan rast broja turističkih noćenja čemu je znatno pridonio bazni efekt, odnosno ograničenja putovanja u 2020., prvoj godini pandemije. Građevinska aktivnost u 2021. nastavlja bilježiti rast već šestu godinu zaredom. Nadalje, nakon pada u 2020., industrijska proizvodnja je u 2021. zabilježila međugodišnje povećanje. Podaci o kretanjima na tržištu rada ukazuju na oporavak broja zaposlenih i smanjenje registrirane nezaposlenosti, nakon nepovoljnih kretanja u 2020. Prosječna inflacija je u 2021. znatno ubrzala u odnosu na 2020. godinu te je iznosila 2,6%. Zabilježen je rast inozemne zaduženosti u apsolutnom iznosu. U 2021. nastavljen je trend visoke likvidnosti financijskog sustava i rasta plasmana.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	2019.	2020.	2021.
Bruto domaći proizvod, % promjena, realno	3,5	-8,1	10,2
Osobna potrošnja ¹	4,1	-5,3	10,0
Državna potrošnja	3,3	4,1	3,1
Bruto investicije u fiksni kapital	9,8	-6,1	7,6
Izvoz roba i usluga	6,8	-22,7	33,3
Uvoz roba i usluga	6,5	-12,3	14,7
Indeks potrošačkih cijena, % promjena	0,8	0,1	2,6
Industrijska proizvodnja, % promjena (kal.pril. indeksi)	0,5	-3,4	6,7
Promet od trgovine na malo, % promjena, realno (kal.pril. indeksi)	3,6	-5,8	12,1
Broj noćenja turista, % promjena	1,8	-55,3	72,1
Indeks građevinskih radova, % promjena (kal.pril. indeksi)	8,2	3,8	9,4
Stopa registrirane nezaposlenosti, %	7,6	8,9	8,0
Stopa anketne nezaposlenosti, %	6,6	7,5	7,6
Broj zaposlenih², % promjena	1,5	-1,3	1,3
Prosječni tečaj HRK/EUR	7,41	7,53	7,52
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, milijuni EUR	1.686	-56	1.945
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, % BDP-a	3,0	-0,1	3,4
Inozemni dug, milijuni EUR	40.278	40.074	44.610
Inozemni dug, % BDP-a	72,4	79,8	77,9
Plasmani³, % promjena	4,2	3,9	3,9
Međunarodne pričuve, milijuni EUR	18.560	18.943	25.022

¹ Uključujući potrošnju neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima.

² Prema Anketi o radnoj snazi.

³ Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države), na temelju transakcija

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

Nakon blagog međugodišnjeg realnog pada BDP-a od 0,6% u prvom tromjesečju 2021., nastavno na negativna kretanja u tri tromjesečja prije toga potaknuta početkom pandemije koronavirusa, u ostatku godine je uslijedio rast i to po visokih 16,4% u drugom i 15,1% u trećem te 9,7% u posljednjem tromjesečju. Opisana kretanja rezultirala su realnim rastom BDP-a od 10,2% u 2021. godini. Rast BDP-a u 2021. i dalje je predvođen rastom domaće potražnje čiji je doprinos iznosio 8,3 postotna boda, iako je i neto inozemna potražnja zabilježila znatan pozitivan doprinos (6,8 postotnih bodova), dok je negativan doprinos promjene zaliha bio izraženiji nego ranijih godina (-4,9 postotnih bodova).

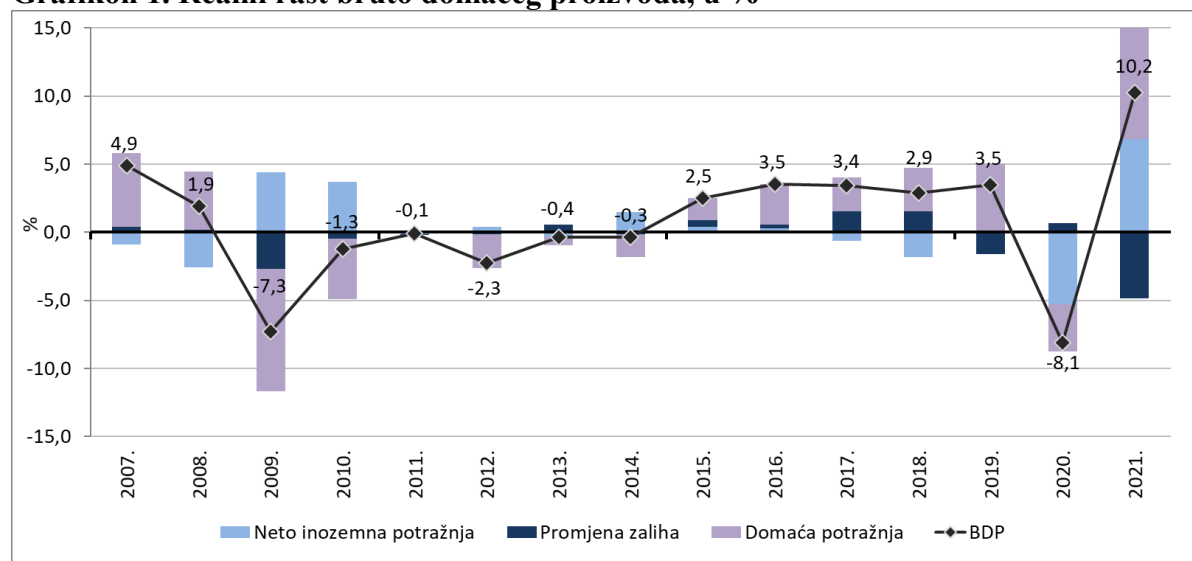
¹ Podaci o BDP-u za 2021. godinu su privremeni.

Gledajući pojedinačne komponente s rashodne strane, najveći pozitivan doprinos rastu BDP-a u 2021., u iznosu od 9,1 postotni bod došao je od izvoza usluga, koji je realno povećan 51,5%, ali radi negativnog baznog efekta (snažnog pada od 42,0% u 2020.) nije dosegao realnu razinu iz pretpandemijske 2019. godine (najvišu dotad zabilježenu). S druge strane, rast izvoza roba je, nakon stagnacije u 2020., zabilježio rast od 20,0% u 2021. (pozitivan doprinos od 4,8 postotnih bodova) te time premašio ostvarenje iz 2019. godine. Pozitivan doprinos od 5,8 postotnih bodova, došao je od potrošnje kućanstava, koja je realno porasla za 10,1%. Na rast potrošnje kućanstava u 2021. djelovali su oporavak zaposlenosti, povoljni uvjeti zaduživanja i bazni efekt (slaba ostvarenja u prethodnoj godini). Bruto investicije u fiksni kapital su u 2021. zabilježile rast od 7,6% te tako pridonijele ukupnom rastu BDP-a s 1,7 postotnih bodova. Pozitivan doprinos rastu (0,7 postotnih bodova) u 2021. godini došao je i od realnog rasta državne potrošnje od 3,1%. Istovremeno, realni rast uvoza roba i usluga iznosio je 14,7%, čime je njegov negativan doprinos promjeni BDP-a iznosio 7,2 postotnih bodova, a došao je većinom od rasta uvoza roba.

Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama iznosio je 430,6 milijardi kuna u 2021. godini te je zabilježio rast od 13,8%, dok je rast deflatora BDP-a iznosio 3,2%.

Obračun bruto domaćeg proizvoda s proizvodne strane pokazuje da su u 2021. sve djelatnosti pozitivno pridonijele realnom rastu bruto dodane vrijednosti od 8,9%. Najveći doprinos (+5,2 postotna boda) došao je od rasta bruto dodane vrijednosti u trgovini, prijevozu i turizmu (+25,0%).

Grafikon 1. Realni rast bruto domaćeg proizvoda, u %

Izvor: Državni zavod za statistiku

U usporedbi s makroekonomskim projekcijama iz Izmjena i dopuna proračuna za 2021. godinu Vlade RH (iz listopada prošle godine), u 2021. godini ostvaren je snažniji realni rast BDP-a. Naime, Izmjenama i dopunama proračuna dana je projekcija realnog rasta bruto domaćeg proizvoda od 9,0% u 2021. godini, dok je ostvareni rast ekonomske aktivnosti iznosio 10,2%. Najznačajnije odstupanje doprinosa rastu proizlazi iz jačeg realnog rasta izvoza roba i usluga od projiciranog, kao rezultat snažnijeg rasta izvoza usluga u odnosu na očekivanja te u nešto manjoj mjeri snažnijeg rasta izvoza roba. Također, manje odstupanje proizlazi i iz osobne potrošnje, koja je zabilježila nešto veći rast od očekivanog. S druge strane, izraženo negativno odstupanje proizlazi iz kategorije promjena zaliha (koja uključuje i

statističku diskrepanciju), koja je zabilježila osjetno veći negativan doprinos ukupnom rastu od očekivanog.

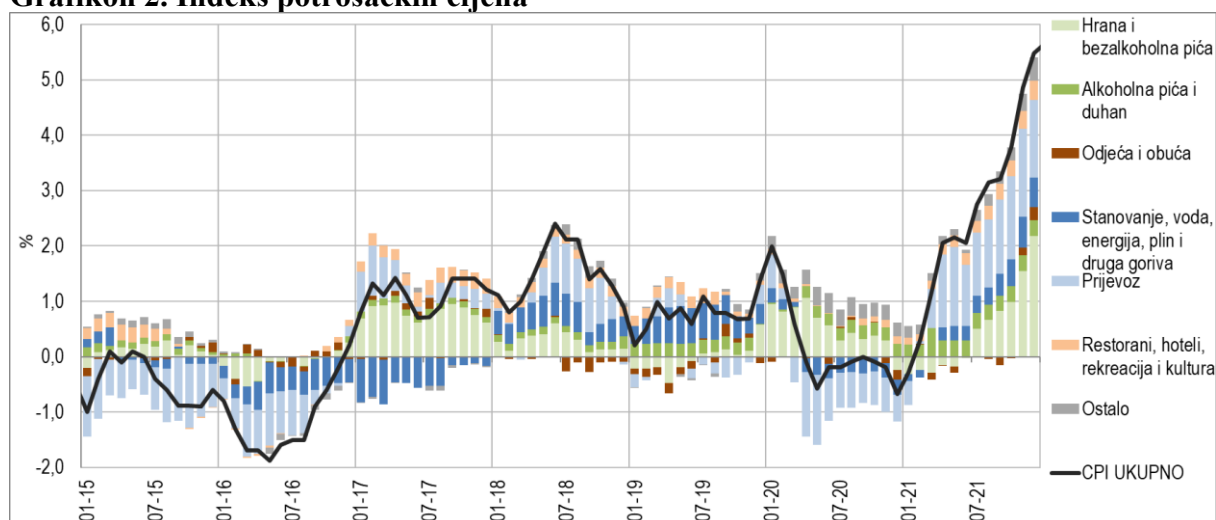
Nakon snažnog rasta u 2020., broj registriranih nezaposlenih kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje je tijekom 2021. godine iznosio u prosjeku 136,8 tisuća, što je 9,3% manje u usporedbi s 2020., odnosno 6,3% više u odnosu na 2019. godinu. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 8,0% u 2021. godini, što je 0,9 postotnih bodova niže nego u 2020. Konačni administrativni podaci Državnog zavoda za statistiku upućuju na porast ukupnog broja zaposlenih od 2,1%, dok podaci o osiguranicima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje pokazuju međugodišnji porast broja osiguranika od 2,2% u 2021. godini.

Prema podacima Ankete o radnoj snazi, prosječan broj nezaposlenih je u 2021. godini povećan za 2,7% u odnosu na 2020., a broj zaposlenih za 1,3%. Anketna stopa nezaposlenosti u 2021. iznosila je 7,6% te je gotovo nepromijenjena u odnosu na 2020. Radna snaga se u 2021. povećala za 1,4%, dok je broj neaktivnih nepromijenjen u odnosu na godinu ranije.

Tijekom 2021. godine nastavljen je snažan rast plaća potaknut pozitivnim gospodarskim kretanjima, nedostatkom radne snage u pojedinim djelatnostima te kao posljedica podizanja osnovice za plaće u javnom sektoru. Prosječna mjesečna bruto plaća u 2021. godini iznosila je 9.599 HRK te je nominalno povećana 4,2%, a realno 1,6% u odnosu na 2020. Prosječna mjesečna neto plaća iznosila je 7.129 HRK u 2021., bilježeći nominalni rast od 5,4% te realni rast od 2,7% u odnosu na 2020. godinu.

Inflacija, mjerena indeksom potrošačkih cijena, tijekom 2021. godine zabilježila je prosječnu razinu od 2,6%, znatno ubrzavši u odnosu na 0,1% zabilježenih u 2020. Snažan rast cijena sirovina te pritisci u globalnim lancima opskrbe, utjecali su na snažno ubrzanje rasta potrošačkih cijena. U smjeru međugodišnjeg rasta potrošačkih cijena najjače je djelovao rast cijena u kategoriji prijevoza, potaknuto snažnim rastom cijena goriva (16,8%) uslijed rasta cijena nafte od 68,9% u 2021. Značajan pozitivan doprinos došao je i od rasta cijena hrane od 1,6%. Ukoliko se iz indeksa potrošačkih cijena isključe energija, hrana, pića i duhan, u 2021. se bilježi međugodišnji porast preostalih komponenti od 1,1%.

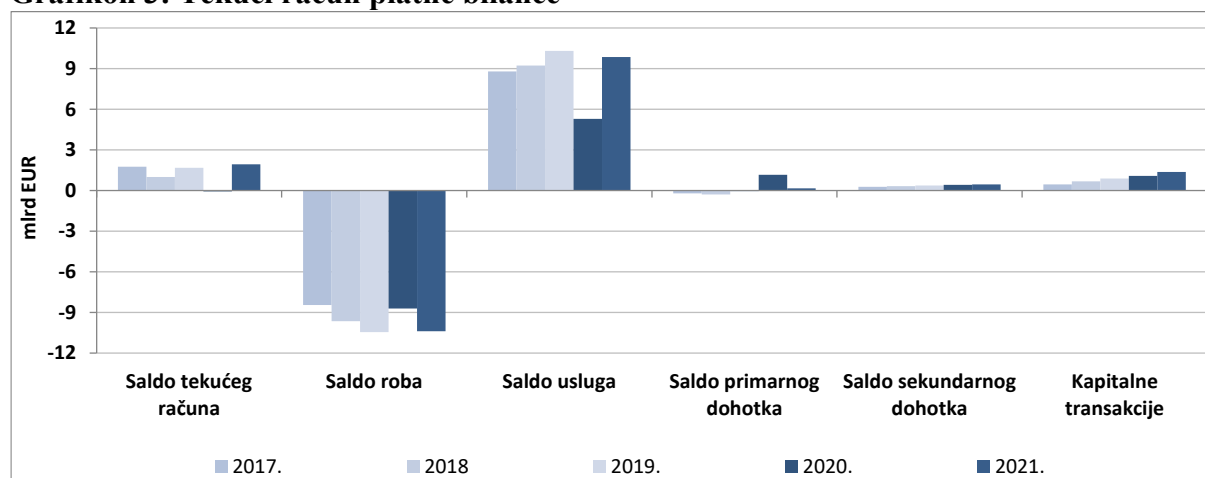
Grafikon 2. Indeks potrošačkih cijena

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema preliminarnim podacima, u 2021. godini zabilježen je pozitivan saldo tekućeg računa bilance plaćanja u iznosu od 1,9 milijardi eura, odnosno 3,4% BDP-a, što predstavlja poboljšanje salda za 2,0 milijarde eura u odnosu na 2020. Najveći doprinos navedenom poboljšanju salda ostvaren je povećanjem pozitivnog salda na računu usluga, prvenstveno kao posljedica rasta prihoda od turističkih usluga. Prihodi od turizma u 2021. iznosili su 9,1 milijardu eura, što predstavlja porast od 89,5% u usporedbi s 2020., čemu je znatno doprinio bazni efekt (ograničenja putovanja u doba pandemije). Vrlo blagi doprinos stigao je i od povećanja pozitivnog salda na računu sekundarnog dohotka. S druge strane, negativan doprinos stigao je od povećanja negativnog salda na računu roba, uslijed veće vrijednosti robnog uvoza u odnosu na izvoz. Smanjenje pozitivnog salda primarnog dohotka rezultat je većinom rasta zadržane dobiti banaka u stranom vlasništvu.

Grafikon 3: Tekući račun platne bilance

Izvor: Hrvatska narodna banka

U 2021. godini na kapitalnom računu bilance plaćanja je zabilježeno povećanje pozitivnog salda u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno, na financijskom računu bilance plaćanja zabilježen je neto odljev kapitala, odnosno smanjenje neto inozemnih obveza domaćih sektora od 2,5 milijardi eura. Međunarodne pričuve su u 2021. godini zabilježile su znatan rast od 6,0 milijardi eura, dok su neto pogreške i propusti iznosili 762 milijuna eura.

Bruto inozemni dug krajem 2021. iznosio je 44,6 milijardi eura, što je 11,3%, odnosno 4,5 milijardi eura više u odnosu na kraj 2020. godine. Njegovom međugodišnjem povećanju najviše je doprinijelo povećanje duga središnje banke, a u manjoj mjeri i duga opće države. Unatoč rastu duga u apsolutnom iznosu, snažan rast BDP-a u 2021. rezultirao je poboljšanjem relativnog pokazatelja bruto inozemne zaduženosti, koji je krajem 2021. iznosio 77,9% BDP-a, što je 1,9 postotna boda manje u usporedbi s krajem 2020.

Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) na temelju transakcija (isključujući učinke tečajnih i cjenovnih prilagodbi te otpisa) ostvarili su rast od 3,9% u 2021., jednako kao i u prethodnoj godini. Pritom su plasmani poduzećima zabilježili rast od 2,3%, dok je rast plasmana stanovništvu iznosio 4,5%.